

טענת זיוף

הרצאה במסגרת השתלמות בנושא
"כלים מעשיים לייצוג בהוצאה לפועל"
(נובמבר-דצמבר 2024)

עו"ד רמה רווה

יו"ר וועדת הוצאה לפועל

לשכת עורכי הדין מחוז ירושלים

סיפור אמיתי - ייצוג חייבת

זיוף חתימה בהוצאה לפועל

▶ אלונה נכנסה לעדכן כתובת באזור האישי וגילתה שחברת השכרת רכב פתחה כנגדה תיק הוצאה לפועל. היא הייתה בהלם – היא מעולם לא שכרה רכב מאותה חברה.

▶ בדיקת התיק העלתה שבן משפחה זייף את חתימתה על חוזה להשכרת רכב.

▶ מה קרה בהמשך?

▶ הוגשה התנגדות בטענת זיוף שכללה השוואה לחתימות אחרות שלה, הוכחה למגורים בעיר אחרת בתקופה הרלבנטית, הבהרה שרישיון הנהיגה שצורף להסכם הופק בסופרפארם שסמוך לחברת השכרת הרכב, שהיא נוסעת בתחבורה ציבורית ועוד.

▶ בעקבות ההתנגדות הוסכם על מחיקת התביעה וסגירת התיק. ת"ת 40961-11-19 כהן אלונה נ' בלו סקאי השכרת רכב (26.12.2019).

סיפור מקרה נוסף – ייצוג זוכה

זיוף חתימה בהוצאה לפועל

- ▶ דוקטור דאהר הוא מנהל סניף של ארגון הבריאות העולמי. בשנת 1990 כשהיה סטודנט עבד בהדסה עין כרם, וחתם על שטר חוב כערב להלוואה שלא הוחזרה. נפתח תיק הוצאה לפועל והוא קיבל אזהרה.
- ▶ 27 שנים עברו. בשנת 2017 דאהר הגיש בקשה להארכת מועד והתנגדות לביצוע השטר **בטענת זיוף**.
- ▶ מומחית מטעם בית משפט קבעה שיש סבירות פחותה שהחתימה שלו.
- ▶ אחרי הליך ארוך של הוכחות הופרכו כול הטענות שטען בעניין הזיוף. בסיכומים טען החייב לחריגה מהרשאה. ואכן בית המשפט קבע בניגוד לחוות דעת המומחית שדוקטור דאהר חתם על השטר.
- ▶ למרות זאת בית המשפט דחה את התביעה בשל הטענה **לחריגה מהרשאה** – הטענה הייתה שסכום השטר גבוה מסכום הסכם ההלוואה.
- ▶ **מה דעתכם?**

ע"א 10100-10-19 ליבו נכסים והשקעות בע"מ נ' מחמוד דיב דאהר (20.1.2020)

▶ הגשתי ערעור למחוזי בהתבסס על שלוש טענות עיקריות

▶ שינוי חזית – עיתוי - לאחר שנסתרה הגנתו.

▶ שינוי חזית - מהותי – סתירה לקו ההגנה המקורי – זיוף
והעדר הרשאה - ת"א 26335-09-12 מרטין נ' גבאי (פורסם
בנבו, 30.10.2017).

▶ שינוי חזית - נטל ההוכחה על החייב – העדר הרשאה –
תשתית עובדתית שלא הוכחה. סעיף 19(א) לפקודת השטרות
(נוסח חדש); ע"א 546/61 שורץ נ' צ'רקס ואח', פ"ד (טז) 1300
(1962); תא"מ 16716-09-15 תומרקום גרופ בע"מ נ' גיא דורון
(פורסם בנבו, 14.06.2017)

▶ התוצאה - הערעור התקבל והתביעה נגד דאהר התקבלה
במלואה.

ההשלכות של טענת זיוף

- ▶ טענת זיוף היא טענת הגנה מצוינת – מי שזויפה חתימתו לא חייב כלל – בין אם מדובר בחתימה על שטר (סעיפים 22(א) ו-23(א) לפקודת השטרות), ובין אם מדובר בתביעות על סכום קצוב.
- ▶ עם זאת, טענת זיוף איננה "מילת קסמים" - התנגדות בטענות זיוף חייבת להיות מפורטת ומנומקת. **בש"א (ת"א) 179451/03 פינס נ' לבנה נכסים (20.1.2004).**
- ▶ כמו במקרה של אלונה – אם אנחנו יודעים מי זייף את החתימה, מה הקשר שלו לחייב, מתי ואיך התגלה דבר הזיוף - צריך לפרט בהתנגדות.
- ▶ אם הוגשה תלונה למשטרה לצרף עותק, ואם לא לציין – למה לא.
- ▶ אם מדובר בשטר – לבדוק מה קרה עם השיקים האחרים מאותו פנקס, מה היה מועד הנפקת פנקס השיקים.

נטל ההוכחה – על התובע שמסתמך על החתימה

► ע"א 5293/90 בנק הפועלים בע"מ נ' שאול רחמים בע"מ, פ"ד מז(3) 240, 261 (1993):

"...כאשר נתבע כופר בחתימתו על מסמך, על התובע להראות כי החתימה על גבי המסמך היא אמנם חתימתו של הנתבע ... כלל זה נובע מכך שנטל השכנוע להוכחת כל מרכיביה של התביעה מוטל על התובע: חתימת הנתבע על המסמך הרלוואנטי – כמו כתב הערבות בענייננו – חיונית להוכחת חבותו של הנתבע על-פי המסמך, והיא בגדר "עמוד התווך של התובענה" ... לאור כלל זה היה על הבנק לשכנע, כי החתימה על כתב הערבות ת/4 היא אמנם חתימתה של המשיבה השלישית".

► קריטי בדיני שטרות – מעביר את הנטל

התמודדות עם טענת זיוף

תקיפת ההתנגדות – העדר פירוט לטענת הזיוף, טענות סותרות לטענת הזיוף, ת"ט (שלום ת"א) 845-03-22 ירוקים ברימונים בע"מ נ' י.ס. נחמן יזמות בע"מ (נבו 6.3.2023)

הוכחת אמיתות החתימה (רשימה לא סגורה):

- השוואת מסמכים (בית משפט יכול להסתמך על מראה עיניו או על חוות דעת גרפולוג מומחה)

- עדויות ישירות – עדים למעמד החתימה

- עדויות נסיבתיות - כמו בעניין דאהר; עדים שמכירים את החותם או את חתימתו

ע"א 8752/07 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' עיזבון המנוח יורם הורוביץ ז"ל (נבו 15.3.2011)

חתימה בהרשאה

חתימה בהרשאה

▶ בסעיף 23(א) לפקודת השטרות נקבע כלל – אדם איננו חייב בשטר המשודך על שמו אלא אם הוא חתם על השטר.

▶ בצד הכלל נקבע בסעיף חריג – לפיו ניתן להוכיח נסיבות בהן אדם מנוע מלטעון זיוף או העדר הרשאה.

▶ מכאן, שקיימת אפשרות שאדם ייחוב בשטר, גם אם הוא עצמו לא חתם עליו (ראו ע"א 1286/90 בנק הפועלים בע"מ נ' ורד הלבשה, פ"ד מח(5) 799 (1994)).

▶ מקרה מובהק כזה מעוגן בסעיף 92(א) לפקודת השטרות שקובע כי על מנת שייחוב נתבע בתשלום סכום הנקוב בהמחאה אין חובה שההמחאות יישאו את חתימתו ודי בכך שחתם עליהן אחר בהרשאתו (ראו ע"א 4085/07 אוזן נ' תבל נכסים והשקעות י.מ. (1994) בע"מ (פורסם בנבו, 4.10.2009)).

המשך – חתימה בהרשאה

▶ סעיף 2 לחוק השליחות תשכ"ז 1967:

"שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה, לפי העניין את השולח".

▶ ראו, **שלום לרנר, דיני שטרות**, התשנ"ט 1999 (בעמוד 375): " על פי דיני החוזים הכללים, עשוי אדם לחוב כלפי אחר אפילו לא התחייב בעצמו, אלא באמצעות שלוח שמונה על ידו."

"...השולח הוא צד לחוזה לכל דבר ועניין, כאילו ערך אותו בעצמו ואילו השלוח "יוצא מהתמונה", ואין הוא מבחינה משפטית צד להסכם שנערך עם הצד השלישי."

▶ אני מפנה להליך שבו ייצג משרדנו תובעת ושם למרות חוות דעת של מומחית שקבעה שהשטרות לא נחתמו על ידי הנתבעת התקבלה טענתו בשם התובעת לחתימה בהרשאה. הערעור שהגישה הנתבעת נדחה – ע"א (מחוזי י-ם) 28020-09-19 שרונה מלמד נ' מאי הייר ישראל בע"מ (נבו) 26.1.2020.

סיכום ומסקנות

לדעתי, טענת זיוף היא "מלכת הטענות" של חייבים בהתנגדויות בהוצאה לפועל.

הטענה מקשה על הזוכה ומעבירה אליו את הנטל להוכיח את אמיתות החתימה.

כשאתם מייצגים חייבים שימו לב שהטענה מפורטת היטב, צרפו את כול המסמכים והטיעונים הרלבנטיים ותשקלו היטב אם הטענה מבוססת שכן דחיית טענת הזיוף חוסמת בפניכם את האפשרות להעלות טענות הגנה אחרות.

כשאתם מייצגים זוכים תקפידו להכין חקירה שתסייע לכם להוכיח את אמיתות החתימה באופן שייתר את הצורך במינוי מומחה ותזכרו להשתמש בטענה של חתימה בהרשאה במידת הצורך.

שאלות?

תודה על ההקשבה

עו"ד רמה רווח

יו"ר מנהלת, ועדת הוצאה לפועל

rama@tar-law.com